

14. DAN KAKOVOSTI IN INOVATIVNOSTI DOLENJSKE IN BELE KRAJINE

Obvladovanje tveganj v organizaciji

GOSPODARSKA ZBORNICA DOLENJSKE IN BELE KRAJINE

November 2011

ALI TVEGANJA RESNIČNO OBVLADUJEMO, ALI SI TO LE MISLIMO?

Marica Štajdohar

SVETOVANJE Marica Štajdohar, s. p.,

.kulturazavedanja.si

Uvod

Vsak obstoj vsebuje tudi tveganje za neobstoj – to velja tako za žive kot nežive oblike. Človeškemu življenju kot najveličastnejšemu izrazu obstoja njegovo izjemno dragocenost daje ravno tveganje, da ga izgubimo, prav tako pa tudi dejstvo, da se bo to nekega dne zgodilo - da se bo nekoč vrnilo v svoj neobstoj.

Tudi poslovni subjekt je oblika, ki je že s trenutkom nastanka izpostavljena tveganju, da preneha obstajati. Vse dokler obstoji, pa tvega delovanje in vpliv vsega, kar ga sestavlja oz. se ga tako ali drugače dotika.

V literaturi zasledim navajanje posameznih vrst tveganj: strateško tveganje, projektno tveganje, tveganje delovanja, finančno tveganje in tržno tveganje. Nadalje tečejo napotki o prepoznavanju tveganj, o ocenjevanju/merjenju njegovih dejavnikov, o organizacijski in strateški plati obvladovanja tveganj, pa o izvedbi ukrepov in merjenju uspešnosti ukrepov obvladovanja tveganj.

Torej gre za široko in zanimivo, v današnjem času finančno-gospodarske krize pa zagotovo še posebej aktualno temo. V vsej njeni širini in pestrosti sem si izbrala dva vitalna dela: **človeško bitje in proizvodni stroj**. Ker sem rada praktična, čim bližje konkretni življenjski situaciji in, ker moje delo ni v stiku s proizvodnimi stroji, sem prosila več poslovnih subjektov za obisk njihove proizvodnje in razgovor z zaposlenimi, ki neposredno skrbijo za dobrobit strojnega parka.

Na to mojo prošnjo so se prijazno odzvali v Tiskarni Novo mesto d.d., TPV d.d. PE Brežice, Livarju d.d., PC Črnomelj in Adrii mobil d.o.o. Novo mesto. Ob tej priložnosti se zahvaljujem upravam družb za njihov odziv, predvsem pa mojim sogovornikom: Ivanu Dularju, Borisu Antoloviču, Gregorju Rožiču in Dragotu Papežu za njihov čas in potrpežljivo odstiranje zanimivega življenja, ki se odvija v svetu strojev.

V tem prispevku k letošnji temi Dneva kakovosti in inovativnosti, ki je posvečena obvladovanju tveganj, bom predstavila vzporednice med stroji in ljudmi, v ta namen navedla posamezne izjave mojih sogovornikov (pisane so s tiskanimi črkami) in razkrila svoj pogled na obravnavano temo.

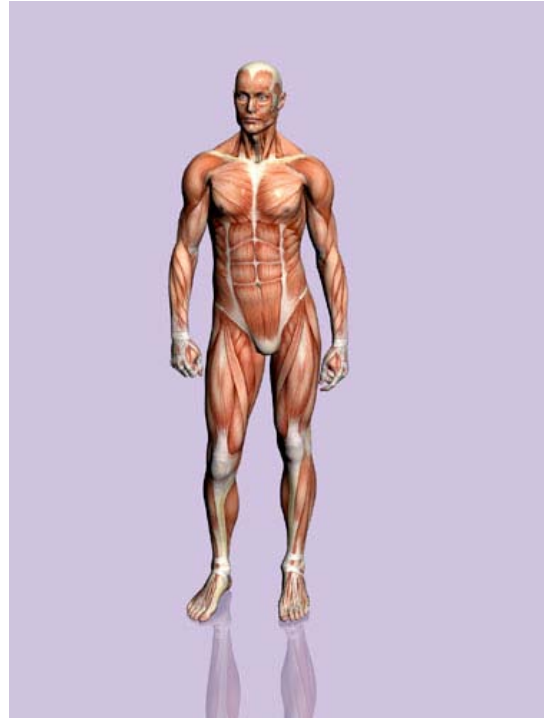
Za enostavnejše in lažje podajanja vsebine sem za vse tiste, ki skrbijo za stroje izbrala termin »skrbnik stroja«, čeprav se to skrbništvo v praksi nanaša tako na operaterja, ki neposredno dela na stroju, na vzdrževalca, na tehnologa, na vodjo vzdrževanja.

Termin »stroj« pa sem izbrala tako za posamične stroje, kot strojne sklope in proizvodne linije. Pa pojdimo naprej, v svet strojev, ki nas učijo o marsičem, zlasti in predvsem o tistih, ki so jih ustvarili in jih tudi uporabljamo – o nas ljudeh.

Najprej pa vam povem dve resnični zgodbi.

STROJ – mrtva kovina

ČLOVEK – živo bitje

Zgodba o stroju

Zgodilo se je pred dvema desetletjema v lesni industriji. V podjetju so kupili nov stroj in zanj odšteli milion nemških mark. Bila je to velika pridobitev za podjetje, saj je zagotavljal bistveno hitrejše in kvalitetnejše doseganje proizvodnih rezultatov. Dobavitelj je stroj montiral in inštruiral zaposlene za rokovanje z njim. Delo na stroju je steklo, vendar nekega dne stroj ni hotel delovati. Delavci, ki so neposredno delali na njemu, so sicer pritisnili na stikalo, vendar je to skočilo nazaj. Ker niso znali rešiti situacije, so poklicali šefa in mu povedali zakaj gre. Tudi on je pritisnil stikalo, a tudi njega ni hotelo ubogati, saj se je vrnilo v izhodiščni položaj. Ta situacija se je nekajkrat ponovila, nato pa je šef pritisnil stikalo in ga ni več izpustil. Stroj, prisiljen v delovanje, je začel premikati svoje sestavne dele, svoje kovinske drobce in pred očmi prisotnih so se zvila številna njegova vodila, pretrgale so se kovinske verižice, ..., nato je stroj utihnil in obstal. Nemo so strmeli vanj in vsem je bilo jasno kaj se je zgodilo – strojelom.

Zgodba o človeku

Zala (ime je izmišljeno) je bila pridno bitje, a to dejstvo ni bilo dovolj. Ko se je bližala svojemu štiridesetemu rojstnemu dnevu, je zaradi stečaja podjetja izgubila službo. Bilo ji je težko, saj je bivanje v mestu in skrb za družino z dvema srednješolcema poleg njenih pridnih rok zahtevalo tudi finančna sredstva.

Dnevi na zavodu za zaposlovanje so bili zanjo obupno težki. Bolj kot karkoli si je želela službo. In čez čas jo je dobila. Čeprav se je morala voziti v oddaljen kraj, je sprejela to možnost. Znašla se je v neposredni proizvodnji druge industrije, v njej nepoznanem okolju in med nepoznanimi ljudmi. Zagnano je poprijela za delo, saj je bila na enomesečni preizkusni dobi. Nato se je zgodilo. Med tem, ko je prenašala neroden in težak material, ni videla ovire na njeni poti in silovito je padla. Njen sprednji del telesa je brez zaščitnega giba rok z vso svojo težo udaril ob tla in huda bolečina, ki je presekala njen prsni koš, ji je vzela dih. Čeprav ni izgubila zavesti, je potrebovala nekaj minut, da je prišla k sebi. Prisotni so ji priskočili na pomoč, jo dvignili in hoteli poklicati nadrejene. Prosila jih je, da naj tega ne storijo. Z nadčloveško muko je dokončala svoj »ših« tistega dne in šla domov. Vsi, ki so bili priča temu dogodku, so bili prepričani, da bo ostala na bolniški. Pa ni ostala. Naslednji dan je prišla na delo, pa še naslednji in naslednji..... Zelo jo je bolelo in bilo ji je še slabše, če je hotela normalno zadihati. Ugotovila je, da je bolečina manjša, če diha samo z vrhnjim delom pljuč. Po preteku preizkusne dobe je bila sprejeta.

Ko sem jo vprašala, zakaj je tako ravnala, mi je rekla: »Bala sem se za službo, da ne bi bila sprejeta, če bi že prvi teden odšla na bolniško.«

Danes je Zala znova na zavodu za zaposlovanje. Izgubila je službo za katero se je tako krvavo borila, kajti podjetje je šlo v stečaj. Praznina življenja brez službe znova pritiska na njo, zaradi psihične stiske so se pojavile težave z dihanjem in znašla se je na antidepresivih.

Ljudje in stroji

Sedaj pa pogledajmo kakšne modrosti so mi povedali moji sogovorniki, katerih službeni dnevi minevajo v skrbi za stroje:

»NE MOREŠ KAR NEKAJ TAM PRITISKATI, STROJ ZABLOKIRA«

Navedena zgodba o stroju, še kako potrjuje resničnost te izjave skrbnika stroja. Tisti, ki je niso spoštovali, so izkusili njene posledice. Take zgodbe se dogajajo tudi danes in sicer predvsem tam, kjer mehansko rokovanje na stroju človeku še omogoča, da z uporabo sile uveljavlja svojo voljo. Tako ravnajo ljudje, ki »NIMAJO POSLUHA ZA STROJ, NIČ NE VEJO, SE NE ZAVEDAJO KAJ TO POMENI« sem slišala na razgovoru.

Tudi pri ravnanju z ljudmi gre za isto pesem – ne moreš pritiskati na ljudi in pričakovati, da ne bo posledic. Bodo in to zagotovo, prej ali slej! Tam, kjer ni zavedanja o tem, se oblikujejo čustveno in miselno »invalidni« ljudje. Pritisk na ljudi se lahko izvaja na mnogo načinov, katerih skupni imenovalec je ta, da človeku onemogočajo svobodni izraz mišljenja, čustvovanja in ravnanja, kar seveda zavira tudi izraz njegovega kreativnega bistva, njegovega daru. Zlomljeni stroj ne

proizvaja, ne daje tega zaradi česar ga imamo v proizvodni hali, zlomljeni človek pa ravno tako ne! Vendar, ker je človek živ in ustvarja dokler je živ, se na teh njegovih stvaritvah (sem sodi vse kar počne s stvarmi, v odnosih, v komunikaciji, vsebina njegovih misli in čustev, njegovo telesno stanje) kot zrcalo odraža dejstvo, da je zlomljen. Naš ožji in širši svet je prepoln takih zrcal. To zrcalo najdemo tudi v Zalini zgodbi.

Če ne znamo delati s strojem tvegamo, če ne znamo delati z ljudmi prav tako, vendar pa so obseg, globina in daljnosežnost posledic bistveno različni.

»STROJ RABI TO PA TO, ČE MU NE DAŠ, NE BO DELAL, DELAVEC PA POTRPI«

»PROIZVAJALEC STROJA NAPIŠE TOČEN POTEK DELA, VZDRŽEVANJA.«

»PRI KRMILNIH SISTEMIH JE ZA OPTIMALNO DELOVANJE POTREBNA TEMPERATURA MED 20 IN 30 STOPINJ.«

»... MORA BITI PRITISKA 6 BAROV, NA 5 BAROV ŠE DELA, VENDAR SLABŠE – POČASNEJE, STROJNI SKLOPI SE USTAVLJAJO, PRI NIŽJIH BARIH PA SE STROJ USTAVI«

Tako so se vrstile izjave mojih sogovornikov, s katerimi so mi sporočali, da stroji niso nič potrpežljivi, temveč zahtevajo svoje in . (pika)

Zala je potrpežljiva, zelo potrpežljiva.

Kdo jo je tega naučil? Skozi kakšne izkušnje v svojem življenju je razvila takšen odnos do same sebe? Zakaj je strah močnejši od nje? Česa nas uči njena zgodba in na kaj nas opozarja, kakšna vprašanja nam postavlja? Ali je zanjo Zemlja prijazen prostor, kjer lahko pokažeš stanje v katerem si? Kako je vplivalo to njeno prepričanje na njeno družino, na razvoj njenih otrok? Kakšen sistem vzgoje in izobraževanja imamo, da ne nauči ljudi izraziti svojih potreb? Vprašanj, mnogo vprašanj, med njimi tudi vprašanje: Kaj tvega s tem posameznik in kaj tvegamo s tem kot širša skupnost – družba, država, svet? Koliko nas to stane?

»STROJ SE PREJ USTAVI, JE BOLJ NADZOROVAN«

Da, stroj se prej ustavi, ne gre na svoj rob ali celo čez. Stroj se ustavi, ker ima vgrajene varnostne mehanizme – varujejo ga pred poškodbo in pred tem, da bi proizvedel nekvalitetne produkte.

Kdo pa je stroju dal ta krasni preventivni mehanizem?

Tisti, ki ga je ustvaril – Človek.

Tudi nam ljudem je Narava vgradila številne telesne in psihične varnostne mehanizme. Ko telo potrebuje tekočino, postanemo žejni. Ali bomo šli piti, pa je odvisno od našega odnosa do svojega telesa, do sebe samega, od dejstva koliko smo navajeni poslušati ta telesni klic in ga tudi slišati, torej spoštovati, poskrbeti zase. Nihče drug ga ne more slišati namesto nas! In, če ga ne poslušamo, tvegamo.

Ste že kdaj odlašali trenutek, da bi se odžejali? No, pa prisluhnite naslednji modrosti skrbnika strojev:

»ODLAŠANJE = NAKLADANJE PROBLEMOV,

SEM PRECEJ ALERGIČEN NA TO, SO PA LJUDJE NAGNJENI K TEMU«

Tako se je glasil odgovor enega od mojih sogovornikov, ko sem ga vprašala: »Kaj se zgodi, če se s skrbjo za stroj odlašam?« v nadaljevanju je še povedal, da: »REDNO PREVENTIVNO VZDRŽEVANJE ZAGOTAVLJA RAČUNALNIŠKO PODPRTO SISTEM, KI KAŽE KAJ MORA KDO NAPRAVITI; ČE NE NAREDI, SE MU NALOGA OBARVA RDEČE IN TEGA NE MORE IZBRISATI, LAHKO LE IZPOLNI SVOJO OBVEZNOST.«

Torej zopet je Človek dobro preštudiral situacijo in v korist stroja ustvaril sistem, ki le temu zagotavlja čim boljše »počutje«.

Kaj pa je Človek ustvaril za Človeka?

Zagotovo veliko, vendar še zdaleč ne dovolj!

Navedeni sistem računalniške podpore preventivnega vzdrževanja je seveda narejen tudi za človeka – neposredno zadolženemu pomaga z opominjanjem na delovno obveznost, njegovemu nadrejenemu omogoča lažji in hitrejši nadzor nad situacijo, zaposlenim v podjetju daje večje zagotovilo, da bodo proizvodni procesi tekli gladko in s tem za dobre temelje doseganju finančnega uspeha, za prejem plače, lastniku podjetja pa večjo verjetnost, da bo njegov kapital dobičkonosen.

To vse je res, vendar, ko sem napisala: kaj pa je Človek ustvaril za Človeka?« sem imela v mislih bistveno širši in globlji pogled, pogled, ki izhaja iz smisla in namena življenja človeškega bitja in ne zgolj iz urejanja posamezne situacije.

Z rojstvom slehernega človeka nam je zaupano novo bitje, nova kreativna moč, nova modrost, nova sposobnost. Če ga nismo naučili, da naj nemudoma poskrbi zase, ko bo žejen, nismo zanj naredili nadvse pomembne stvari, kajti pomanjkanje tekočine zelo prizadene delovanje njegovega telesa. Ko telo uporabi opozorilni mehanizem žeje, je že v stanju dehidracije, ki poruši njegovo ravnovesje in daje možnost razvoju bolezenskih procesov, prav tako onemogoča optimalno delovanje človeka kot celovitega bitja= telo+čustva+misli+duh.

Ta vsakdanji in preprost primer žeje je zgolj simbolni primer stanja zavedanja vsega tistega, kar moramo predati novemu bitju, da bo le-to optimalno izkoristilo svoj življenjski čas v lastno dobrobit in dobrobit vseh nas. Če tega ne storimo ali s tem odlašamo, tvegamo negativni razvoj dogodkov – priča smo jim vsak dan na vsakem koraku.

»KLJUČEN PA JE ODNOS DO STROJA«

Ko sem zastavila vprašanje: »Kaj stroj potrebuje za svoje delovanje?« sem dobila naslednji odgovor:

»NA PRVEM MESTU JE USPOSOBLJENOST OSEBJA ZA UPRAVLJANJE IN VZDRŽEVANJE, POTEM SO ENERGENTI IN NATO POGOJI, KLJUČEN PA JE ODNOS DO STROJA! NAJTEŽJE JE PRI LJUDEH VZPOSTAVITI TA PRAV ODNOS DO STROJA, MU DOPOVEDATI, DA JE TO NJEGOVO DELOVNO SREDSTVO. TO JE KAR PROCES!«

Razmišljam o besedah »najtežje je pri ljudeh vzpostaviti ta prav odnos do stroja«, saj je odnos do česar koli zunaj človeka le njegov zrcalni odnos do samega sebe. Tukaj je jedro tega problema in tudi pot iz njega. Torej, vedno, ko ljudi vzpodbujamo in jim omogočamo, da skozi lastni razvoj izboljšujejo odnos do sebe, s tem istočasno zmanjšujemo tveganja, da bi slabo ravnali s čemer koli izven sebe. In to je zagotovo proces, praviloma kar dolgotrajen in naporen, a prinaša pravo razkošje dobrodejnih in trajnih posledic.

Vsi sogovorniki so za optimalno delovanje strojev izrecno poudarili vlogo tistih, ki na teh strojih neposredno delajo – povedali so:

»TISTI, KI DELA NA STROJU NAJVEČ VE, ON STROJ NAJBOLE POZNA, SLIŠI, POZNA NJEGOVO ŠTIMO.«

»NAJVEČ TI POVEDO DELAVCI, KO GA ZNAŠ PRAVILNO VPRAŠATI, DA MU DAŠ VEDETI, DA JE TA STROJ NJEGOV; KO GA VKLJUČI ŽE PO ZVOKU VE ALI JE Z NJIM VSE V REDU, SAJ STROJ ODLIČNO POZNA; TUJA DELOVNA SILA, PA TISTA, KI SE HITRO MENJUJE, TEGA OBČUTKA NIMA.«

»OPERATER TO VIDI, KO SE NA STROJU ŠE NIČ NE KAŽE. TUDI, KO GREM SAM SKOZI PROIZVODNJO, ŽE OD DALEČ SLIŠIM, ČE STROJ DRUGAČE POJE KOT MORA.«

Navedene izjave nedvomno dokazujejo izjemen pomen in moč neposredne izkušnje, torej moč prakse, ki se razvije le v neštetih urah dela na stroju. Ali znamo ustrezno vrednotiti, dati priznanje temu dejstvu? Kaj tvegamo s tem, če tega ne naredimo?

Vprašajmo pa se tudi to, zakaj ljudem ne omogočimo, da bi tako natančno znali zaznavati samega sebe in s tem ljudi s katerimi delijo svoj vsakdan, vse s katerimi tako ali drugače sodelujejo?

Preštevilne zgodbe iz zasebnega življenja, zgovorne situacije v gospodarstvu, politiki doma in po svetu dokazujejo, da tega posluha, tega poznavanja ni. Kaj vse in koliko šele s tem tvegamo? To je zagotovo vprašanje za »milijon dolarjev«.

Prepričana sem, da gre za bistveno več kot za milijon dolarjev, da gre za čisto nove koncepte mišljenja in delovanja kot jih uporabljamo sedaj, da gre za povsem drugačno kvaliteto bivanja.

» SEDAJ NE GRE VEČ SAMO ZA PREVENTIVO AMPAK TUDI ZA PREDIKTIVO«

Začudeno pogledam sogovornika, saj ne razumem izraza »prediktiva«. Pojasni mi, da gre za nadzor s termovizijskimi kamerami, ki merijo vibracije na stroju, kar omogoča opozarjanje na nepravilnosti pred nastankom okvare.

Ker me zadeva zanima, pogledam še na internet in najdem ta nazoren posnetek:

Je kot naročen za naslednjo iztočnico:

»ZAME TO NI ŽIVO BITJE, ČEPRAV GA POSLUŠAM KOT DOHTAR ČLOVEKA«

se je glasil odgovor na moje vprašanje: Kako vidite stroje, kaj vam predstavljajo?

Zamišljeno opazujem fotografijo. Koliko jekla na kupu, kako zelo je močno, lahko bi zdržalo še in še, kdo bi si mislil, da lahko vibracije pridejo do živega taki moči....., so misli, ki švigajo skozi moje možgane.

Človek je v primerjavi s to robustnostjo kovine tako krhek, tako ranljiv, pa vendar zanj nihče ne skrbi na takšen način kot za stroje – za njih se skrbi vsak dan!

Sprašujem se, zakaj ljudje tako pozorno, preventivno, prediktivno... skrbimo za stroje?

Ali zato, ker smo odvisni od njih, ali zato, ker smo jih morali kupiti, ali zato, ker nam olajšujejo delo, ali zato, ker smo odškodninsko in tudi kazensko odgovorni, ali zato, ker imajo lastnika, ali mogoče zato, ker so nam naši predniki znali predati tovrstno zavedanje?

Kakšna pa je naša skrb za Človeka, kako pozorna je, kaj obsega, kako daleč seže, kdaj se začne?

Kaj mislite, kdaj začnejo skrbeti za stroj?

Poglejte odgovore:

»ŽE OB MONTAŽI, PRED TEM JE POTREBNO IZDELATI POSTAVITVENI NAČRT IN PRIPRAVITI PROSTOR, ELEKTRIKO, ZRAK, VODO«

»TAKOJ!, VEDNO SEM TEŽIL ZA TEM, DA JE TAKOJ POTREBNO PRIDOBITI VSE POTREBNE PODATKE O DELOVANJU STROJA«

»TAKRAT, KO SO GA ZAČELI POSTAVLJATI«

»TAKRAT, KO SE GA ZAČNE PROJEKTIRATI, VEDETI MORAŠ KAJ TI MORA PROIZVAJALEC DATI, DA BOŠ USPEŠEN, PREDVIDETI JE POTREBNO VSE GLEDE VZDRŽEVANJA.«

in seveda vsi so povedali tudi to, da so prisotni ves čas montaže novega stroja.

Zopet postanem zamišljena. Odlično gre tem strojem, pozorno skrbijo za njih in sicer takoj, čeprav so narejeni iz trpežnega jekla, gume, plastike in čeprav jih bodo polomljene, izrabljene ali zastarele lahko preprosto izločili iz svoje sredine.

Pa se spomnim na mladega fanta. Je krasen, zdrav in priden osemnajstletnik, ki si je ravno to poletje začel v kovinski industriji služiti svoj kruh. »Zakaj mene boli križ?«, me vpraša. Malo sem začudena, saj ga poznam od rojstva in razen prehladov ni imel nobenih zdravstvenih težav ali telesnih pomanjkljivosti. Potem pa doda: »Ko sem bil na zdravniškem pregledu za službo, mi je zdravnica zmerila dolžino nog in povedala, da nista enako dolgi in, da naj si v čevelj vstavim vložek.« V meni se takoj prižge rdeč alarm in začnem mu razlagati, da mora nujno in takoj poskrbeti zase, saj bo ob takem stanju njegovo okostje izpostavljeno nepravilnim pritiskom, kar bo s časoma povzročilo obrabo kolkov, težave z vretenci in posledično vodilo tudi v druge zdravstvene težave.

Človek predstavlja največje tveganje!

??Kdo bo obvladoval tveganje tega mladega, danes še zdravega fanta, ki je poln zagona in energije, pripravljen in zmore delati tudi po 16 ur dnevno, kar je že večkrat storil. Nahaja se v neki organizaciji, kjer poleg proizvodnje skrbijo za stroje, med njimi za dobro delovanje svojega stroja skrbi tudi on.

Kdo bo skrbel zanj?

Ja on sam, saj je polnoleten, opravilno sposoben, ima vse pravice kot zaposlen in kot državljan in ščitijo ga tudi predpisi varstva pri delu. Torej smo lahko povsem zadovoljni in mirno pričakujemo pozitiven razplet dogodkov.

Ali je to res?

To je približno tako res, kot pričakovati, da po cestah ne bodo vozili vinjeni vozniki, saj vsak ve, da se sposobnost refleksov in zaznavanja v vinjenem stanju zmanjša, saj je prometna varnost vključena v vzgojno izobraževalni sistem, saj je takšno ravnanje pravno prepovedano in tudi sankcionirano itd.

Življenje nas uči, da to ni dovolj, da je za ustrezno ravnanje potrebno nekaj več.
In to več je zavedanje!

Mladenič potrebuje natanko to – zavedanje! Zavedanje o tem, da mu bolečina v križu nekaj sporoča, da ga opozarja – mogoče preveč intenzivno dela, nepravilno dviguje bremena; na podatek zdravnice o neenaki dolžini njegovih nog mora pogledati z več strani – ali sem takšen od rojstva, ali sem si mogoče to »pridelal« s svojim ravnanjem do sebe – moje kosti so pripete na kite in mišice – te prehajajo v stanje napetosti ob obremenitvah in tudi v čustvenem stanju, ki ga ne znam ustrezno predelati, sprostiti – ali me je mogoče česa strah, sem nesproščen in podzavestno zategujem del svojega telesa, kar se posledično odraža kot neravnovesje položaja mojih kosti; nemudoma bom šel na pregled in posvet k ortopedu in kiropraktiku, bolj bom pozoren tudi na svoje čustveno stanje, kupil si bom vložek za čevelj in preveril ali to moja situacijo izboljša,itn.

Takoj iščem rešitev, se informiram, ukrepam, naredim vse, kar je potrebno, saj hočem poskrbeti zase, hočem ohraniti svoje zdravje.

Tako bi moralo teči razmišljanje mladeniča.

Vendar ali ga je kdo naučil tako razmišljati, mu privzgojil skrben in odgovoren, predvsem pa spoštljiv odnos do lastnega telesa ter počutja, mu skozi praktične izkušnje pomagal ozavestiti pomen takojšnjega odzivanja in ukrepanja, ga vodil k dvigu stopnje samozavedanja....?

Mogoče starši, če so se sami tega zavedali, mogoče kakšen tenkočuten učitelj/profesor, ki je izkoristil podajanje snovi tudi za učenje samozavedanja, mogoče je sam brskal po tovrstni literaturi, ker ga je to zanimalo. Mogoče torej, ampak ta mogoče je zelo velik, zelo vprašljiv in najverjetneje ne obstaja, kajti premnogi starši večino svojega časa porabijo za zagotavljanje eksistenčnih pogojev, izobraževalni sistem pa je prenapolnjen s cilji in z zahtevami po pridobivanju čim več merljivega znanja.

Tako ostaja mladenič prepuščen samemu sebi in nepotrebni meri tveganja na poti skozi čeri in pasti Življenja ter »odkriva ameriko«, čeprav je ta že zdavnaj odkrita = na poti skozi Življenje najbolj potrebuješ Sebe.

Ker so poti Življenja zelo raznovrstne, kompleksne in nudijo neskončno možnosti, zlasti pa zato, ker je človeško bitje s svojim čustvovanjem in mišljenjem ter s svojo telesno in duhovno energijo pravo veselje možnih kreacij, človek ob nizki stopnji samozavedanja predstavlja največje tveganje, da se stvari ne izidejo dobro. Da je temu tako pričajo številni zgodovinski dogodki, pa tudi realnost današnjega sveta.

Človek je zavestno bitje, zato je obvladovanje tega tveganja mogoče le z razvojem samozavedanja, torej zavesti o lastni biti in s tem zavest o drugih bitjih, o celotnem stvarstvu. »Spoznaj Sebe in spoznal boš veselje« nas uči starodavna modrost.

Obvladovanje tveganja, ki ga s svojim delovanjem povzročamo ljudje, je mogoče le z dvigom zavesti tudi zato, ker je človek samostojno in neodvisno bitje, v integriteto katerega ne moremo posegati z nadzorovanjem tako kot to počnemo pri strojih.

In še nekaj.

Čeprav neozaveščeno stanje zavesti lahko prinese posamezniku in družbi ogromno težav in gorja, pa največje tveganje nizkega stanja zavesti predstavlja neizkoriščenost oz. izguba kreativnega potenciala človeškega bitja. Vsak od nas je zaklad, bolj ali manj odkrit in raziskan, bolj ali manj uporabljen.

Zaključne besede

Teorija obvladovanja tveganj je tako kot vse ostalo odraz obstoječega stanja zavesti. To stanje zavesti ne daje na prvo mesto Človeka, temveč razne parametre skozi katere analiziramo in vrednotimo delovanje poslovnih subjektov: produktivnost, finančna uspešnost, plemenitenje kapitala, tržni delež, dodana vrednost, predraga oz. cenejša delovna sila, likvidnost itd. In seveda skozi vse to vidimo tudi možnost ali obstoj različnih tveganj.

Dejstvo je, da so naštetih kazalniki potrebni, da imajo svojo vlogo in pomen, a dodati jim moramo tisto na kar smo tako rekoč pozabili – tistega, ki ustvarja, Človeka. Temu vitalnemu delu vsakršnega dogajanja moramo posvetiti bistveno večjo pozornost, dati več časa, omogočiti več prostora, mu dati mesto, ki mu kot kronskega bitju Narave tudi gre. S to spremembo moramo obogatiti sedanje aktivnosti v vseh družbeno organiziranih oblikah delovanja, zlasti pa v šolah in poslovnih sistemih, saj mladi rod največ aktivnega časa preživi v šolah/fakultetah, aktivni del prebivalstva pa v službah. In dejstvo organiziranosti je ključnega pomena, kajti daje strukturo, ki je za obstoj in uspeh kakršnekoli pojavnosti/aktivnosti vedno potrebna. Povedano drugače: gradbenemu materialu ravno organiziranost v konkretno strukturo daje povsem novo kvaliteto stavbe, ceste, mostu oz. obratno zaposleni v podjetju premorejo ogromno znanja in sposobnosti, ki pa z njegovim prenehanjem izgubi svojo moč. Razlog je prav v tem, da ni več organizirano.

A najprej moramo narediti prvi korak na tej poti – to je prepoznati številna tveganja, ki ga s sedanjo stopnjo in vsebino zavedanja Življenja ter delovanja ustvarjamo in ohranjamo. Poglejmo stanje današnjega sveta in se vprašajmo kaj nam sporoča. Čeprav je v njegovem razvitem delu skoncentriranega ogromno strokovnega znanja vključno z znanjem o tveganjih in njihovem obvladovanju, je glede na kopičenje težkih socialnih, političnih, gospodarskih, okoljevarstvenih problemov več kot očitno, da vse to zanje ni dovolj. Kaj torej manjka?

Poiščimo to v drugačnem načinu Življenja kot ga kreiramo sedaj. To naj bo naš največji izziv. Velja za slehernega izmed nas - deluj tam, kjer si - še zlasti pa za tiste, ki upravljajo s politično in kapitalsko močjo. In sprejmimo ga, kajti »Sprejemanje izzivov je prvi korak do uspeha.«

Zapomnimo pa si, da je Življenje praksa in ne teorija. Zato mu prisluhnimo in se učimo od njega. Skozi dogodke in zgodbe ljudi nam vedno zrcali naše delovanje, razgrinja našo kreativno moč in odkriva pomen in namen samozavedanja=vodenja samega Sebe - s tem bomo tveganja tudi resnično obvladali.

